

חסמים בדרכם של חולים מעזה לטיפול רפואי

רופאים לזכויות אדם - ישראל (ע"ר)
أطباء لحقوق الإنسان - إسرائيل
Physicians For Human Rights - Israel

...עברה שעה תמימה עד שמצא את עצמו על-יד הדלפק לפני שוטרת שעיניה חשדניות.
הושיט לה ק' את שני הכרטיסים ואמר לה: "אני רוצה לשאול אם באו הרשיונות".
דחפה השוטרת כלפיו את הטפסים המוכרים ואמרה לו: "תמלא את הטפסים ותמסור בחדר 5 עם הכרטיסים והזמנות הנסיעה". והיא הביטה לאחורי כתפו של ק' אל האיש העומד אחריו. "כן?"
"לא", אמר ק' והתחבט לשוב ולזכות בתשומת-לבה. "כבר הגשתי בקשה לקבל רשיון. אינני רוצה אלא לדעת אם באו הרשיונות".
"קודם שאתה מקבל רשיון עליך להזמין מקום! הזמנת לך מקום? למתי?"
"לשמונה-עשר באוגוסט. אבל אמי..."
"שמונה-עשר באוגוסט יהיה בעוד חודש ימים! אם הגשת בקשה לקבל רשיון, והרשיון יינתן, הרשיון יבוא, הרשיון יישלח אל מענך! מי בתור!"
"אבל זה הדבר שאני רוצה לדעת כי אם לא יבוא הרשיון עלי לעשות לי תכניות אחרות. אמי חולה..."
הלמה השוטרת בידה על הדלפק בשביל להסותו ואמרה לו: "אל תבזבז את זמני! אני אומרת לך בפעם האחרונה: אם הרשיון ניתן הרשיון בא!..."

ג'.מ. קוטזי, חייו וזמניו של מיכאל ק'

תורגם על-ידי אמציה פורת.

הסופר כותב על תקופת האפרטהייד בארצו, דרום אפריקה.

להזמין תור. ללכת לרופא. לקבל טיפול. כך זה עובד בישראל. עבור פלסטינים ברצועת עזה, לעומת זאת, קבלת טיפול רפואי כרוכה באין-ספור חסמים ומכשולים. לעתים נותרים חולים ללא כל מענה. עמותת רופאים לזכויות אדם-ישראל מסייעת מדי חודש לכ-100 חולים הזקוקים לטיפול שאינו זמין עבורם ברצועת עזה. זהו סיפור המסע המפרך שעליהם לעבור בדרך לטיפול רפואי. זהו סיפור על בני אדם שזכותם לבריאות נפגעת מדי יום בסבך הביורוקרטיה של הכיבוש.

הפנייה לטיפול מחוץ לעזה רופא באחד מבתי החולים ברצועת עזה קובע שהחולה זקוק לטיפול שאינו זמין ברצועה ולרוב ממליץ להפנותו לטיפול מחוצה לה. מנהל המחלקה ומנהל בית החולים נדרשים לחתום אף הם על טופס הפנייה. 40% מהמופנים סובלים מבעיות בארבעה תחומים: אונקולוגיה, קרדיולוגיה, אורתופדיה, ורפואת עיניים.

ביורוקרטיה פלסטינית לפי דרישת ישראל ועדה רפואית בעזה נדרשת

לאשר את הפניית החולה לטיפול מחוץ לרצועה. בהינתן האישור, על הבקשה לעבור למשרד הבריאות הפלסטיני ברמאללה לשם קבלת התחייבות למימון הטיפול. לבסוף, החולה נדרש לקבוע תור לבית החולים שמחוץ לרצועה דרך משרד הבריאות בעזה. שלבים אלה, שהנם פועל יוצא של דרישת ישראל להמצאת מסמכים לצורך הגשת בקשה ליציאה מעזה, אורכים כשבוע עד עשרה ימים בממוצע.

הגשת הבקשה לקבל היתר כניסה לישראל

לוועדה האזרחית הפלסטינית. בפועל, הוועדה מורכבת מאדם אחד - מתאם הבריאות הפלסטיני. המתאם מונה לתפקידו על-ידי הרשות הפלסטינית ברמאללה והוא האדם היחיד שמולו מוכנה ישראל לתאם את יציאתם של חולים מעזה. כתוצאה מכך, המתאם הפלסטיני אחראי בלעדית על טיפול בפניותיהם של כל החולים מעזה ובני משפחותיהם מול ישראל. בהעדרו, ולו מפאת מחלה או חופשה, חולים מתקשים להגיש בקשה לצאת לטיפול רפואי.

ישראל מחליטה מי יוצא לטיפול רפואי ומי לא מתאם הבריאות הפלסטיני מגיש בשם החולים את בקשותיהם לצאת לטיפול רפואי למנהלת התיאום והקישור (המת"ק) בעזה, שהנה יחידה צבאית ישראלית. המת"ק בוחן כל בקשה ובקשה ומעבירן לאישור השב"כ. בעוד שחולים רבים מקבלים בסופה של הבדיקה היתר כניסה לישראל, רבים אחרים אינם מקבלים תשובה בזמן או שבקשותיהם נדחות והם אינם מורשים לצאת לטיפול רפואי במועד או בכלל. יש ומספר הסירובים עולה מסיבות פוליטיות.

בין הפטיש לסדן

מאות חולים המבקשים להכנס לישראל לטיפול רפואי נקראים מדי שנה לתחקור על-ידי השב"כ במעבר ארז כחלק מבדיקת בקשתם ליציאה. בשנת 2009, למשל, נקראו למעלה מ-600 חולים לתחקור שב"כ. לא רק שהחולים עצמם אינם מעוניינים לבוא במגע עם חוקרי השב"כ, גם החמאס מציב מחסום בדרך למעבר במטרה להרתיעם פן יימסרו מידע לשב"כ. כל אלה גורמים לא אחת לחולים לוותר כליל על ההגעה לתחקור. בכך הם מוותרים על עצם האפשרות לקבל טיפול רפואי.

הגעה לתחקור שב"כ באופן קבוע מזמן השב"כ חולים לתחקור אחרי שמועד התור הרפואי שלהם כבר חלף ובכך מונע מהם קבלת טיפול בזמן. עם ההגעה למעבר ארז ביום התחקור, נאלצים חולים רבים להמתין עד מספר שעות טרם הכניסה לתחקור עצמו.

איומים וסחיטה של חולים במהלך התחקור, מאיימים לעתים חוקרי השב"כ על החולים ונוקטים שיטות של סחיטה כך שישתפו פעולה עם ישראל בתמורה לקבלת היתר כניסה לטיפול רפואי. הגם שלרוב מדובר בהטעיה, וחולים עשויים לקבל היתר כניסה אף אם הם מסרבים לשתף פעולה, מבחינת חולים רבים האיום הוא ממשי והם חשים כי עליהם לבחור בין הפיכה למשת"פים שתאפשר להם לקבל טיפול ותעמידם בסכנה עם חזרתם לעזה, לבין סירוב למסור מידע שמשמעותו מניעת טיפול.

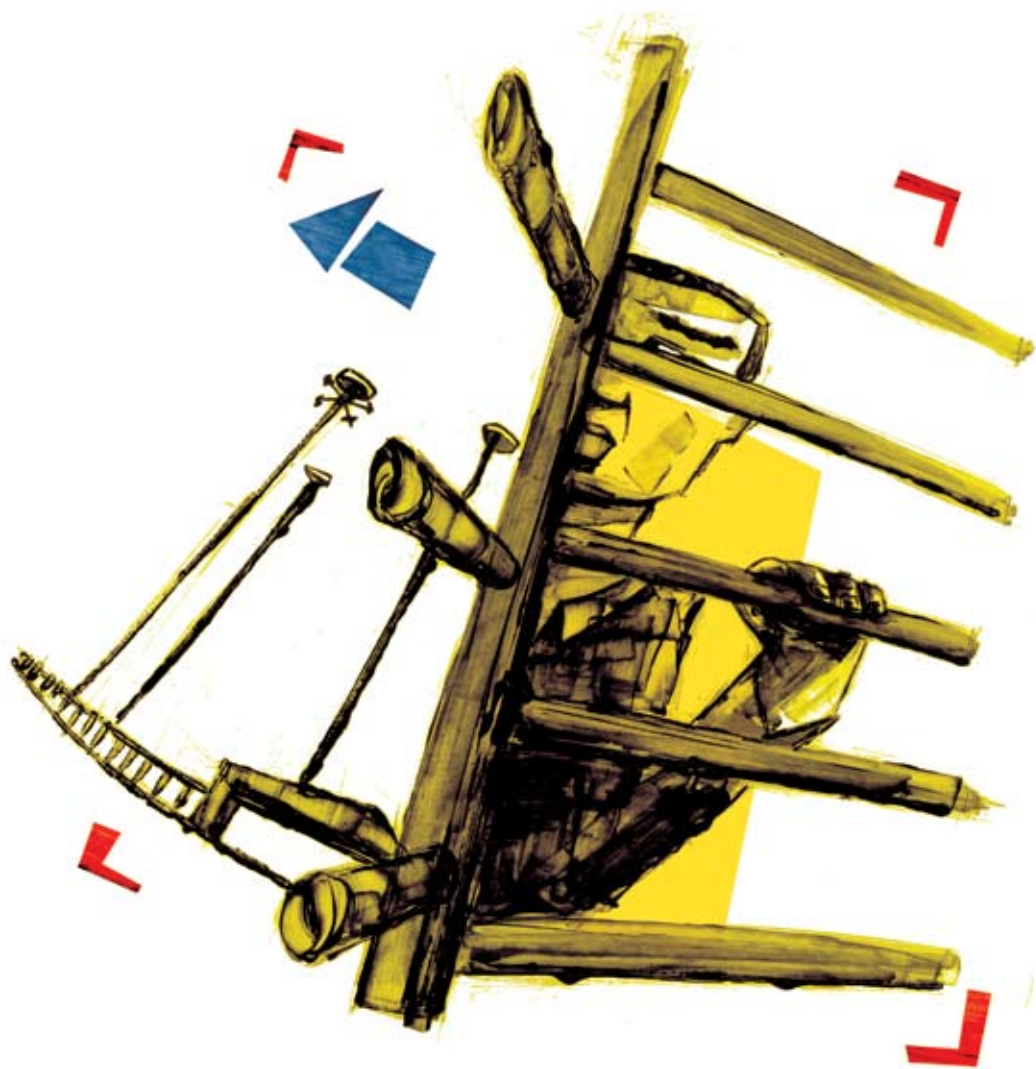

הגשת הבקשה מחדש והמתנה למענה בתום תחקור השב"כ, חולים שבים לביתם בעזה ונאלצים לקבוע תור חדש לטיפול רפואי לאחר שהחמיצו את התור המקורי שנקבע להם. כמו כן, עליהם להגיש שוב את בקשתם להיתר כניסה לישראל דרך הועדה האזרחית הפלסטינית המגישה אותה למת"ק. בסיום התהליך, ממתינים חולים במשך תקופה בלתי מוגדרת - לעתים אף שבועות רבים - לקבלת תשובה מהרשויות הישראליות.

בידוק בטחוני במעבר ארז חולים שקיבלו היתר כניסה לישראל נקראים למעבר ארז ביום המיועד ליציאתם לטיפול רפואי. על החולים - חלקם במצב קשה - לצעוד בכוחות עצמם קרוב לקילומטר בתוך מעבר ארז ולעבור בידוק ביטחוני מקיף.

כמעט בחוץ לאחר הבידוק הבטחוני, חולים ממתינים לקבלת אישור סופי לכניסתם לישראל. ההמתנה עשויה לארוך מספר שעות, לרבות במקרים של חולים המצויים במצב קשה.

יציאה לטיפול רפואי בשנת 2009, 7,534 חולים ביקשו היתר יציאה דרך מעבר ארז ובקשותיהם של 5,211 (69%) אושרו. בקשותיהם של למעלה מ-2,300 חולים (31%) נדחו או עוכבו כך שחולים אלה החמיצו את התור הרפואי שנקבע להם. במהלך החודשים ינואר-מרץ 2010, 3,089 חולים ביקשו היתר לצאת. בקשותיהם של 2,392 חולים (77%) אושרו במהלך תקופה זו ובקשותיהם של 697 חולים (23%) נדחו או עוכבו.

עמותת רופאים לזכויות אדם-ישראל מאמינה כי לכל אדם הזכות
לבריאות במובנה הרחב ביותר, בהתבסס על זכויות אדם, צדק חברתי,
וכללי האתיקה הרפואית. חובתה של מדינת ישראל ליישם זכות זו באופן
שוויוני, לכלל האוכלוסיות תחת שליטתה: תושבי ישראל, הבדואים
בכפרים הבלתי מוכרים בנגב, אסירים ועצירים, מהגרי עבודה, חסרי
מעמד אזרחי, פליטים ומבקשי מקלט, ופולסטינים בשטחים הכבושים.

רח' דרוור 9 יפו־ת"א ישראל 68135 | טל: 03-6873718 | פקס: 03-6873029
mail@phr.org.il | www.phr.org.il